

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ŠKOLNÍ 24, BYSTRÉ 569 92
9. ROČNÍK

Informační materiály o Svojanově

Michaela Hudská

Školní rok 2013/2014

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala sama a všechny použité zdroje jsem řádně uvedla.

Děkuji Mgr. Ivě Leinweberové za pomoc při zpracování vybraného tématu.

Datum: 23. května 2014

1 Obsah

1	OBSAH.....	- 1 -
2	ÚVOD.....	- 2 -
3	HRAD SVOJANOV.....	- 3 -
3.1	GALERIE.....	- 4 -
4	KAVINSKÝ POTOK.....	- 5 -
4.1	GALERIE.....	- 6 -
5	KOSTEL SV. PETRA A PAVLA.....	- 7 -
6	KAPLE SV. MÁŘI MAGDALÉNY.....	- 8 -
6.1	GALERIE.....	- 9 -
7	KOSTEL SV. MIKULÁŠE.....	- 10 -
7.1	GALERIE.....	- 11 -
8	RADNICE.....	- 12 -
9	TURISTICKÝ PLÁNEK.....	- 13 -
10	KONEČNÁ PODOBA.....	- 14 -
11	ZÁVĚR.....	- 16 -
12	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	- 16 -

2 Úvod

Absolventskou práci na téma „INFORMAČNÍ MATERIÁLY PRO IC SVOJANOV“ jsem si zvolila, jelikož mi to připadalo jako velice zajímavé téma. Cílem mé práce bylo navrhnout a vyhotovit informační letáky určené pro IC Svojanov a nakreslit orientační plánec turistických zajímavostí obce. V mojí absolventské práci jsem hlavně popisovala jednotlivé památky a pracovala s fotografiemi. Nejdříve jsem s pomocí paní učitelky Leinweberové navrhla objekty, pro které byly informační letáky vytvořeny. Dlouhý čas jsem potom strávila při tvorbě informačních letáků a kresleného orientačního plánu s vyznačenými turistickými zajímavostmi.

3 Hrad Svojanov

Jedním z nejstarších královských hradů u nás je malebný hrad Svojanov, ležící nad údolím řeky Křetínky. Jako jediný hrad v ČR má ve své architektuře gotiku a empír.¹ Dříve se hrad nazýval Fürstenberg. Byl postaven kolem roku 1265 králem Přemyslem Otakarem II. Měl sloužit jako strategická pevnost k ochraně cesty z Litomyšle do Brna. S hradem a jeho historií se pojí řada pověstí a legend. Hrad je proslulý i dnes tím, že se v jeho prostorách tajemné jevy vyskytují.

Jedny z pověstí: O zazděné paní Kateřině

O správci Rašínovi

O ohnivě svini

Dnes je v hradním paláci instalována expozice života na hradě v 2. polovině 19. století. K nejzajímavějším prostorům patří sloupová síň, dobová kuchyně, jídelna a pánský či dámský salon.²

Úvodní fotografie

3.1 Galerie

Pohled na hrad od Hlásnice

Zimní pohled na hrad

4 Kavinský potok

Mezi Dolní Lhotou a obcí Kněževs se nachází malebné údolí – přírodní rezervace Kavinský potok s živými travertiny a se smrkovými porosty pralesního charakteru. Nějakou dobu se zde dolovala tuha, ovšem později byl tento důl uzavřen. Kaviny jsou jedním z míst, kde je člověkem téměř nedotčená příroda.³ Z prudkých svahů lesa stékají malé vodopádky a jednou z mnoha zajímavostí o Kavínách je to, že se zde vyskytuje vzácný sleziník. Pro představu: **Sleziník** je vytrvalá kapradina, která je vysoká 10-25 cm. Tato kapradina se v Česku a Evropě vyskytuje jen velmi vzácně.

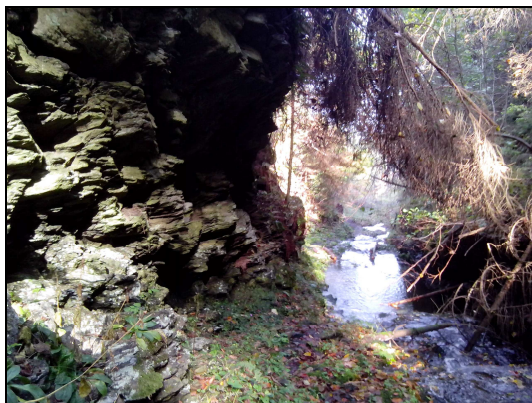
TVRZ

V Kavínách údajně stávala věžová tvrz, která měla plnit strážní funkci při zemské hranici. Její vznik je přikládán k 2. polovině 13. století. V 80. letech 13. stol. však zanikla, jelikož její funkci převzal nově vybudovaný hrad Svojanov.

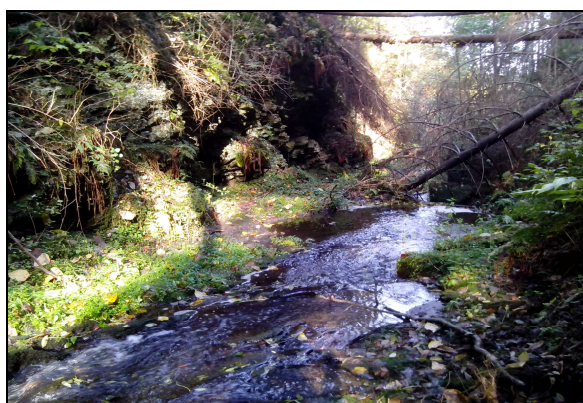
POVĚST

Pověst o hledání pokladu na Hradisku vypráví o občanu z Kněževse, který se domníval, že je zde ukrytý poklad. Vydal se tedy poklad hledat. Nikomu se nesvěřil, a tak se stalo, že se při svém hloubení náhle propadl do neznámé hloubky. Začal tedy volat o pomoc, ale nebyl nikde nikdo. Hrdlo si mohl vykřičet, ale neúspěšně. Usnul, a když se probral, viděl, že je jasný den. Chvilí poslouchal, zda mu někdo nejde na pomoc, ale marně. Tak křičel znovu do ochraptění, a za chvíli se již někdo skláněl nad otvorem jeho prohlubně. Byl to hajný, kdo jej vyprostil a vytáhl z díry. Poklad již jistě nikdy nehledal.⁴

4.1 Galerie

Pralesní charakter Kavin

Kaviny

Kavinské vodopádky

5 Kostel sv. Petra a Pavla

Farní kostel sv. Petra a Pavla byl postaven na vyvýšenině nedaleko svojanovského náměstí. Do 18. století na jeho místě stávala pouze útulná kaple se zvoničkou. V roce 1786 však došlo k jejímu zbourání a byla zde postavena stavba raně barokního kostela, která stojí dodnes. Pozdější úpravy kostel téměř neovlivnily, a tudíž je kostel památkově chráněn. Při návštěvě kostela si můžeme všimnout interiéru se zařízením, které pochází převážně z 19. století.⁵

Původní jsou i střešní konstrukce s letopočtem 1788. Kazatelna je barokní s dřevěnými plastikami a hlavní oltář je empírový. Interiér byl vyzdoben iluzivní výmalbou a štukovými římsami. Postraní oltáře, lavice a varhany jsou novodobé.⁶

Kostel v létě

Vnitřní interiér kostela

6 Kaple sv. Máří Magdalény

Jižně od Svojanova při cestě mezi poli stojí kaple sv. Máří Magdalény. Toto poutní místo je upraveným presbytářem tehdejšího kostela, ze kterého se dochovaly pouze obvodové zdi a portál. Vedla tudy starší trasa obchodní stezky. Z kaple se stalo významné poutní místo, na kterém byla v době konání výročních trhů ve Svojanově sloužena mše. Při tehdeším kostele se nacházely léčivé prameny, usídlili se tu poustevníci starající se o kostel a prameny, později tu vznikly lázně. V roce 1653 byl naposledy kostel opravován, pak zpustl a roku 1786 byl zcela zrušen. Roku 1827 bylo bývalé presbyterium kostela dozděno a zastřešeno, vznikla tak dnešní kaple sv. Máří Magdalény.⁷⁸

RŮZNÉ NÁLEZY

Roku 1925 usadil se ve Svojanově tovární mistr Škrabálek, horlivý obdivovatel a badatel archeologických památek a starožitností. Začal tedy provádět vykopávky u kaple svaté Máří Magdaleny. V rumišti v hloubce jeden a půl metru byl nalezen peníz ze 13. století. Při dalším kopání byly nalezeny čtyři kostry mužské a při jedné z nich peníz z roku 1632. Pod základy kaple byla nalezena kostra v hloubce asi tři čtvrtě metru. Tato měla v lebce zaražený hrot šípů. Mrtvola byla uložena do truhly, ze které zbyl jen prach a osm stejnoměrně zaražených hřebů. O této kostře se usoudilo, že pochází z husitských válek. V kapli stával starý věkem sešlý oltářní obraz svaté Máří Magdaleny, který byl odhadnut jako bezcenný. Dostal se do muzea města Poličky, která ho dala odborně opravit, nyní co cenná památka zdobí toto muzeum. Na místo starého obrazu byl pořízen obraz nový, umělecky povedený.⁹

Úvodní fotografie

6.1 Galerie

Nově postavená studánka

Poklidný zimní pohled od západu

7 Kostel sv. Mikuláše

Kostel svatého Mikuláše se nachází ve vesnici Starý Svojanov. Kostel s podlouhlou lodí a o něco užším presbytářem má sedlovou střechu, dřevěnou věž se zvonem a malou dřevěnou věžičku – sanktusník. K presbytáři přiléhá sakristie. Kolem kostela se rozkládá malý hřbitov s kruhovou barokní márnicí.¹⁰ Předpokládá se, že kostel sv. Mikuláše byl postaven současně s hradem Svojanovem, nebo krátce po něm, tedy ve druhé polovině 13. století. Někdy během druhé poloviny 14. století byl přestavěn. Z té doby pocházejí dochované kamenné fragmenty a především bohaté nástěnné malby. Malby znázorňují biblické výjevy jako Zvěstování Panny Marie, nebo život Krista.¹¹ Další dějiny kostela jsou zahaleny tajemstvím. Zatímco o hradu se zpráv dochovalo poměrně velké množství, kostel zřejmě zůstával v jeho stínu. V letech 1680–1682 prošel kostel barokní přestavbou, při níž byl rozšířen vítězný oblouk, pod podlahou presbytáře byla zřízena krypta a proběhly další úpravy. V osmdesátých letech 18. století byla fara přenesena do Svojanova a v roce 1808 byl kostel pro špatný stav zavřen. Po opravách byl po třech letech znovu otevřen. Vzácné gotické nástěnné malby byly objeveny v roce 1924. V třicátých letech 20. století byly fresky odkryty a opraveny. V roce 1999 inicioval pan Václav Petříček schůzku, na které byla posouzena rekonstrukce kostela. Tato rozsáhlá akce byla zahájena v roce 2001 a na svátek svatého Václava 28. září 2003 byl při slavnostní mši kostel po rekonstrukci vysvěcen.¹²

Muž vyprávějící o kryptě

Sestoupil jsem po několika schodech s baterkou v ruce dolů do krypty. Podlahu tvořila mazká hlína, dosti vlhká, krypta byla do okruhla vyklenutá, zdi nahrubo omítnuté, věkem omítka zhnědlá. Po zemi se povalovalo pět lebek, rozházené kosti i kousky z menších, pravděpodobně dětských lebek. Prohlížeje lebku za lebkou, bylo mi těžké uhádnout, zdali kdysi k mužskému nebo ženskému pohlaví náležela. Jedna poněkud podlouhlá měla nahoře všechny zuby. Jedna dolní část povalující se mezi kostmi měla zuby jen do polovice. Těžko bylo uhádnout, ke které lebce patří.¹³

7.1 Galerie

Kostel na jaře

Poklad gotického umění

8 Radnice

Budova radnice je dominantou malého náměstí městyse Svojanov.

Radnice poprvé vyhořela 22. března 1766. Ve starém zápise se píše, že „*rathauz s věží na který byly hodiny a zvonek to všechno se rozpustilo a rathaus do gruntu shořel*“. V roce 1837 byla radnice opravena a na budově byl namalován sv. Florián na ochranu proti ohni.

3. května 1842 radnice opět vyhořela. Oheň byl tak rychlý, že nikdo nestačil hasit. Během krátké doby vyhořelo 18 stavení a šest lidí přišlo o život. Od létajících šindelů a došků vyhořel také hrad. Při tomto ohni se roztavil radniční zvon, který pocházel z kostela na Majdalence. Také věžní hodiny naposledy ukázaly půl deváté a zřítily se s celou radní věžičkou.¹⁴ Stavba nové radnice probíhala v letech 1849 až 1861. Do základů byl zabudován pranýř, který stával původně před radnicí. V roce 1881 byla radnice rozšířena o budovu školy. Prvním řídícím učitelem byl Hynek Sejkora. Po dalších téměř sto let sloužila budova jako základní škola a později, po menších stavebních úpravách, jako škola v přírodě. Obec Svojanov se majitelem budovy stala v roce 1990 a po rozsáhlé rekonstrukci v roce 2005 budovu slavnostně otevřela. V budově radnice nyní sídlí v přízemí obecní úřad, v prvním poschodí jsou dvě společenské místnosti se zázemím a v půdním prostoru byly vybudovány dva byty.¹⁵

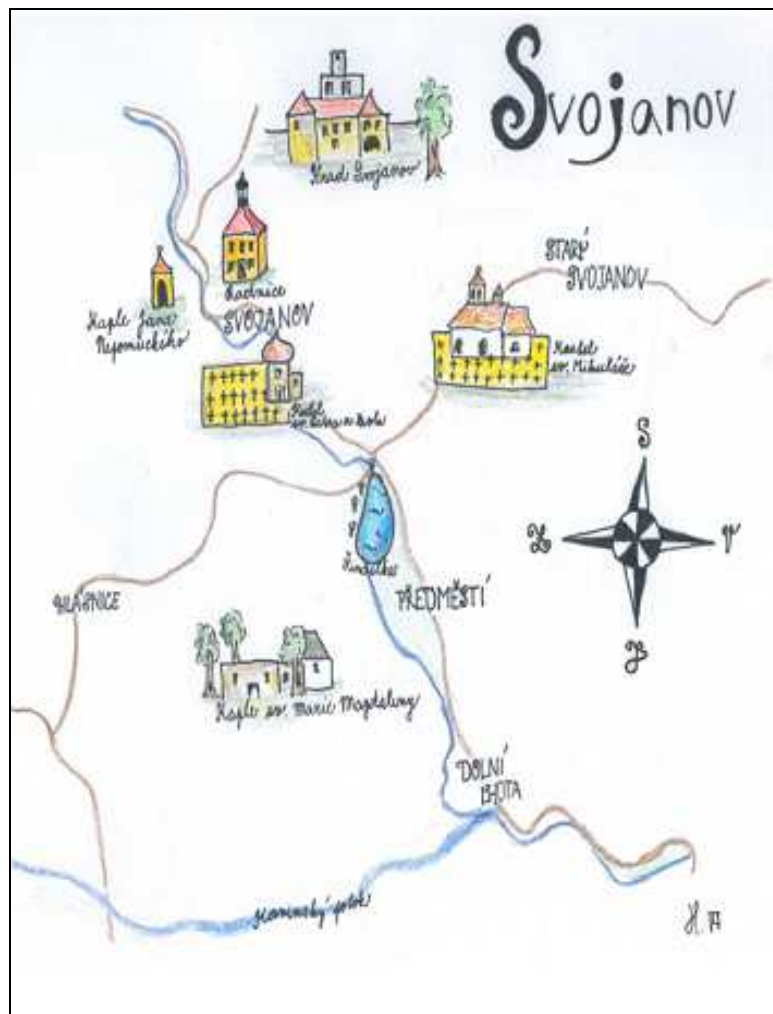

Budova radnice

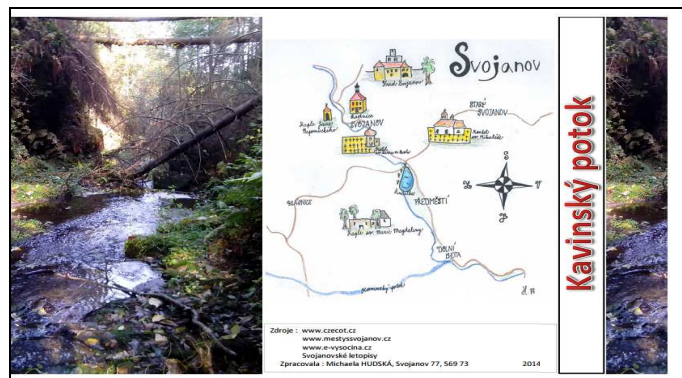

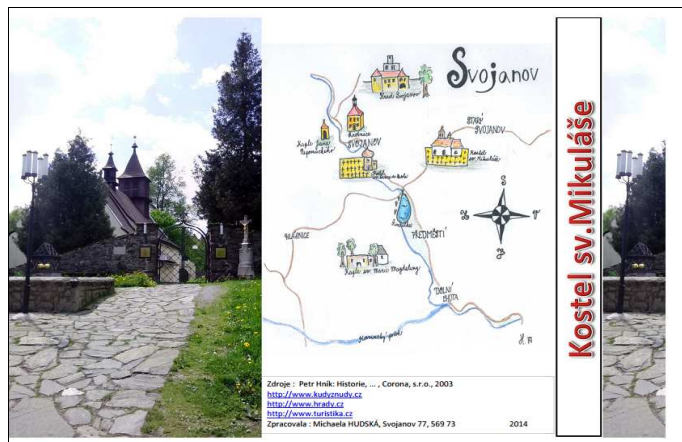
Pohled od vysílače nad městečkem

9 Turistický plánek

10 Konečná podoba

11 Závěr

Tato Absolventská práce mi dokázala, že vše není tak jednoduché, jak se na první pohled zdá. Přesto jsem ráda, že jsem si tuto Absolventskou práci vybrala, protože jsem se při ní dozvěděla mnoho zajímavých věcí, které se v historii s památkami děly. Děkuji za pomoc paní učitelce Leinweberové, která byla garantkou mojí práce.

12 Seznam použitých zdrojů

¹ www.kudyznudy.cz

² www.turistickyatlas.cz

³ www.czecot.cz

⁴ Matějka Ivan: Svjanovské letopisy, Corona Communication s.r.o. Praha, 2007

⁵ www.atlasceska.cz

⁶ www.turistika.cz

⁷ <http://www.turistika.cz>

⁸ <http://obectrpin.sweb.cz/>

⁹ Matějka Ivan: Svjanovské letopisy, Corona Communication s.r.o. Praha, 2007

¹⁰ <http://www.turistika.cz>

¹¹ <http://www.kudyznudy.cz>

¹² <http://www.hrady.cz>

¹³ Matějka Ivan: Svjanovské letopisy, Corona Communication s.r.o. Praha, 2007

¹⁴ <http://www.krasnecesko.cz>

¹⁵ <http://depositum.cz>